
Regler for bruk av
Debio-merker
i matvarehandelen

Debio

Debio

Innhold

Innledning.....	3
Debios merker	4
Grensegangen mellom offentlig regelverk og Debios private <i>Regler for bruk av Debio-merker i matvarehandelen</i>	4
1. Generelt for alle virksomhetstyper	4
1.1. Merker og merkebruk	4
1.2. Kategorier som valørmerkene gjelder for.....	6
1.3. Tilknytning til Debio	6
1.4. Oppfølgingsrutiner	6
1.5. Kontaktperson og ansattes kompetanse	6
2. Godkjenning av enkeltvirksomheter	7
2.1 Revisjon	7
2.2 Godkjenning	8
3. Godkjenning av virksomheter med felles styringssystem	9
3.1. Organisering	9
3.2. Revisjon	10
3.3 Godkjenning	10
4. Utmelding.....	11
4.1. Utmelding/opphør av godkjenning	11
5. Sanksjoner.....	11
5.1. Lov om beskyttelse av varemerker.....	11

Innledning

Med matvarehandelen menes i denne sammenheng utsalgssteder som dagligvarebutikker, torgsalg, abonnementsordninger, nettbutikker, o.l. Merkeordningen gir anledning til å profilere andeler med økologisk/Debio-godkjent mat som tilbys gjennom utvalg.

For å kunne bruke Debios valørmerker i tilknytning til utsalgssteder gjelder Debios private *Regler for bruk av Debio-merker i matvarehandelen*. Reglene gjelder som et tillegg til andre lovbestemmelser som virksomheten omfattes av.

Godkjenningen kan omfatte:

- Butikkutvalg; enten samlet for butikkens omsetning eller spesifisert for definerte kategorier (for eksempel frukt- og grønt, egg, barnemat, etc.)
- Abonnementsordning; andeler med økologiske/Debio-godkjente varer som virksomheten omsetter. Godkjenningen gjelder ikke for den enkelte middagskasse, fruktkurv o.l. hvor kunden selv bestiller et utvalg.

Det er to hovedkategorier for kontrollopplegg og godkjenning i tilknytning til merkebruk, inndelt etter virksomhetstyper:

- enkeltvirksomheter (selvstendige virksomheter som en dagligvarebutikk, abonnementsordning, o.l.)
- virksomheter med felles styringssystem (virksomheter med én hovedenhet/styringsenhet og underenheter med ulik plassering, som dagligvarekjede, kioskkjede o. a.; slike kan ha én felles tilknytning til Debio).

Kapittel 1 gjelder generelt for begge virksomhetstyper. Kapittel 2 omfatter hva som er spesielt for enkeltvirksomheter og kapittel 3 for virksomheter med felles styringssystem. Regelverkets to siste kapitler, om utmelding og sanksjoner, gjelder for alle virksomheter. Skjema for tilknytning til Debios godkjenningsordning er tilgjengelig på Debio sine nettsider.

Debio

Debios merker

Ø-merket brukes for produktmerking, dvs. merking av produkter som er i henhold til kravene i *økologiforskriften* (forskrift 18. mars 2017 nr. 355 om økologisk produksjon og merking av økologiske landbruksprodukter, akvakulturprodukter, næringsmidler og fôr).

Bærekraft-merket brukes for produkter fra villfiske og fangst som er godkjent i henhold til Debios Regler for bærekraftig fiske og fangst.

Valørmerkene brukes for å profilere andel av tilbudet som består av økologiske/Debio-godkjente produkter.

Grensegangen mellom offentlig regelverk og Debios private *Regler for bruk av Debio-merker i matvarehandelen*

Gjennom offentlig regelverk er det krav om at de som produserer, foredler, pakker, lagrer eller importerer økologiske produkter skal være godkjent for det av Debio i henhold til økologiforskriften. Utsalgssteder som utelukkende selger ferdigpakket og merket vare og ikke har annen lagring enn i tilknytning til eget utsalgssted, er fritatt fra dette kravet. Se også pkt 1.1.1 og 1.4.2 i dette regelverket for aktiviteter i butikken som utløser et krav om i tillegg å være godkjent i henhold til økologiforskriften.

Det er kun produkter som er godkjent i henhold til økologiforskriften som kan inngå som økologiske andeler i sammenheng med beregningsgrunnlag for valørmerkene. Andre andeler er marine produkter som er godkjent for Debios merke for bærekraftig fiske og/eller MSC-sertifiserte produkter.

1. Generelt for alle virksomhetstyper

1.1. Merker og merkebruk

1.1.1. Ø-merket

Ø-merket kan, etter avtale med Debio, brukes på alle økologiske varer som er godkjent av Debio.

Utsalgssteder som håndterer produkter som ikke er ferdigpakkede, som f.eks. driver med nedskjæring av kjøtt, pakking av ost, steking av bake-off-produkter o.l., må være tilknyttet Debios godkjenningssystem i henhold til økologiforskriften for å kunne benytte Ø-merket.

Debio

Utsalgssteder som kun selger ferdigpakkede økologiske varer trenger ikke å være tilknyttet Debios godkjenningsordning. Ø-merket kan brukes i tilknytning til godkjente produkter, f.eks. ved hyllemerking. Dette krever ingen forhåndsgodkjenning fra Debio så lenge profileringen er direkte tilknyttet produkter som er godkjent som økologiske etter økologiforskriften.

Foruten produkt- og hyllemerking, kan merket brukes i trykksaker, utstillings- og reklamemateriell for godkjente produkter.

1.1.2 Bærekraft-merket

Debio godkjenner produkter som kommer fra bærekraftig fiske og fangst. Virksomheter med denne godkjenningen kan bruke Bærekraft-merket i markedsføringen av produkter godkjent etter dette regelverket. Ordningen omfatter villfanget fisk og skalldyr.

Veiledning:

Produkter fra villfiske omfattes ikke av økologiforskriften og kan derfor ikke få betegnelsen økologiske. Debio-godkjenning bygger like fullt på det samme kompetanse- og verdigrunnlag, og skal fremme bærekraftige produksjoner på områder hvor det ikke finnes et økologiregelverk. Debio-godkjent fisk og skalldyr kan inkluderes i beregningsgrunnlaget for valørmerker.

1.1.3 Valørmerker

For å benytte Debios valørmerker må virksomheten kunne dokumentere at følgende minstekrav for ett av tre nivåer oppfylles:

Bronsemerket

- Minst 15 % av utvalget innen en varekategori er økologisk/Debio-godkjent, beregnet av omsetning.

Sølvmerket

- Minst 50 % av utvalget innen en varekategori er økologisk/Debio-godkjent, beregnet av omsetning.

Gullmerket

- Minst 90 % av utvalget innen en varekategori er økologisk/Debio-godkjent, beregnet av omsetning.

MSC (Marine Stuarship Council) er en merkeordning for bærekraftig fiske. Som en del av beregningsgrunnlaget nevnt ovenfor er det tillatt å ta med ubearbeidede MSC-sertifiserte produkter med inntil 50 % dersom tilsvarende produkt ikke finnes tilgjengelig i markedet med Debios Bærekraft-merke. De resterende deler må være økologiske/Debio-godkjente.

Utsalgssteder som utover Debio-godkjenning ønsker å markedsføre at de serverer MSC-sertifisert fisk eller på annen måte henviser til MSC, må være sertifisert i henhold til MSC sin sporbarhetsstandard, se www.msc.org

1.2. Kategorier som valørmerkene gjelder for

Kategori 1: Frukt og grønt

Kategori 2: Barnemat

Kategori 3: Egg

Kategori 4: Mel og gryn

Kategori 5: Søt/syrnet melk

Kategori 6: Fersk kjøtt og fisk

Eventuelle andre kategorier kan avtales med Debio. Det er anledning til å få godkjenning for én eller flere kategori, eller for hele virksomheten.

All markedsføring må tydelig angi hva godkjenningen omfatter.

1.3. Tilknytning til Debio

1.3.1

Bruk av Debios valørmerker forutsetter tilknytning til Debios godkjenningsordning.

1.3.2.

Virksomheten må betale gebyr i henhold til fastsatte gebyrsatser.

1.4. Oppfølgingsrutiner

1.4.1. Interne rutiner

Virksomheten må ha følgende interne rutiner:

- Innkjøpsdokumentasjon for den delen som er godkjent må kunne skilles ut i regnskapet.
- Mottakskontroll: Ved mottak av produkter skal virksomheten kontrollere merkingen som bekrefter at produktet er økologisk/Debio-godkjent.
- Atskillelse ved oppbevaring og frembud (i disk, hylle, etc.): Økologiske/Debio-godkjente produkter skal til enhver tid kunne identifiseres.

1.4.2. Behandling av uemballerte varer

Ved bearbeiding og/eller pakking/merking samt løsvetksalg av økologiske produkter, kreves det godkjenning etter offentlig regelverk (økologiforskriften)

1.5. Kontaktperson og ansattes kompetanse

1.5.1.

Virksomheter skal ha én person som er kontaktperson overfor Debio. For virksomheter med felles styringssystem skal det være én kontaktperson som har fellesansvar på vegne av alle virksomhetene.

Debio

Kontaktpersonen overfor Debio er ansvarlig for oppfølging og rapportering til Debio, og skal ha fullmakt til å undertegne for virksomheten ved kontroll.

1.5.2.

Virksomheten skal sikre at alle som håndterer økologiske/Debio-godkjente produkter har relevant kjennskap til valørmerkeordningen, og kunne svare på spørsmål om hvilke produkter som er omfattet av denne.

2. Godkjenning av enkeltvirksomheter

2.1 Revisjon

2.1.1.

Ved tilknytning til Debio skal virksomheten fremlegge en beskrivelse av hva som ønskes godkjent, hvilke tiltak som vil iverksettes for å sikre at bestemmelsene i regelverket overholdes, samt hvordan dette kan dokumenteres.

Beskrivelsen kan være en del av virksomhetens kvalitetssystem der dette er hensiktsmessig, og skal holdes løpende oppdatert.

2.1.2.

Debio vil revidere alle virksomheter som er godkjent etter dette regelverket. Det vil hovedsakelig foretas risikobaserte uanmeldte revisjoner, men også varslede revisjoner vil kunne bli foretatt.

2.1.3.

Ved varslede revisjoner skal Debios revisor melde om aktuell revisjonsdag minst 2 uker i forkant. Dersom meldt revisjonstidspunkt ikke passer for virksomhetens kontaktperson eller en evt. stedfortreder med delegert ansvar, skal dette umiddelbart meldes til Debio.

Virksomheten må bekrefte revisjonstidspunktet senest 1 uke i forveien. Dersom virksomhetens kontaktperson/stedfortreder ikke er tilgjengelig ved avtalt revisjon eller det på andre måter legges hindringer som gjør det vanskelig å gjennomføre revisjonen, kan revisjonen avbrytes og grunnlaget for godkjenning falle bort. Ny revisjon kan evt. utføres mot tilleggsgebyr.

2.1.4.

Virksomheter som er godkjent for bruk av valørmerker skal utarbeide og oppbevare periodevise oversikter som dokumenterer andelen av økologiske/Debio-godkjente produkter. Oversiktene sammen med grunnlagsdokumentasjonen skal til enhver tid være tilgjengelig for kontroll.

2.1.5.

Virksomheten skal registrere og dokumentere håndtering av klager som gjelder virksomhetens tilbud og markedsføring av økologiske/Debio-godkjente produkter. Denne dokumentasjonen skal være tilgjengelig for Debio ved revisjon.

Debio

2.1.6.

Ved begrunnet mistanke kan Debio ta ut prøver for å kontrollere at regelverket er fulgt. Kostnader i forbindelse med dette dekkes av virksomheten.

2.1.7.

Kontaktperson eller andre som har myndighet til å tegne for virksomheten er med sin underskrift rettslig ansvarlig for at driftsopplysningene er gitt etter beste skjønn.

2.2 Godkjenning

2.2.1.

Virksomheten får et sertifikat som angir hva godkjenningen omfatter, og er ansvarlig for oppbevaring og rettmessig bruk av sertifikatet.

2.2.2.

Virksomheten er forpliktet til å melde fra til Debio ved viktige endringer i driftsopplegget som får betydning for virksomhetens godkjenning.

2.2.3.

Godkjenningen gjelder frem til neste godkjenningsbehandling eller senest til utgangen av sertifikatets gyldighetsdato.

2.2.4.

Lister over virksomheter som er tildelt godkjenning for bruk av Debios merker og hva godkjenningen gjelder for er offentlige.

2.2.5.

Lister over virksomheter som ikke lenger har godkjenning for bruk av Debios merker, både på grunn av utmelding og underkjenning, er offentlige.

2.2.6.

Godkjenningen trekkes tilbake dersom kravene i Debios regelverk ikke er oppfylt eller ved misbruk av Debios merker. Avhengig av type regelbrudd kan deler av eller hele godkjenningen trekkes tilbake. Virksomheten kan stilles erstatningsansvarlig og utestenges fra godkjenningsordningen for en kortere eller lengre periode, jf. kapittel 5.

2.2.7.

Vedtak fattet av Debio kan påklages til egen klageinstans som nedsettes av styret i Debio.

3. Godkjenning av virksomheter med felles styringssystem

3.1. Organisering

Felles godkjenning kan være aktuelt for en dagligvarekjede, kioskkjede eller andre foretak med felles administrasjonsfunksjoner som omfatter innkjøpsoversikter og annet relevant for fellesdokumentasjon.

3.1.1.

Det skal foreligge en undertegnet avtale mellom hovedenheten og Debio. Hovedenheten definerer selv hvilke enheter som skal omfattes av godkjenningen, og opplysninger om hvilke enheter dette gjelder skal være allment tilgjengelig.

3.1.2.

Godkjenningen kan gi anledning til at underenheter kan oppnå ulike merke kategorier.

3.1.3.

Hovedenheten skal ha en oversikt over kontaktpersoner og kontaklinformasjon for hver enhet som er omfattet av godkjenningen.

3.1.4.

Hovedenheten skal ha oversikt over innkjøp og salg av produkter som inngår i beregningsgrunnlaget for godkjenningen for den enkelte enhet og samlet for alle enheter.

3.1.5.

Hovedenheten skal ha et internt system for å sikre at hver enkelt enhet følger Debios *Regler for bruk av Debio-merker i matvarehandelen*. Det kan være hensiktsmessig å implementere systemet i et eksisterende kvalitetsstyringssystem.

Systemet skal innbefatte minst en årlig revisjon foretatt av en intern revisor som skal inneha kunnskap om regelverk og revisjon. Den årlige revisjonen skal omfatte alle enheter som er del av godkjenningen. I tillegg skal det foretas tilleggsrevisjoner basert på en risikovurdering. Rapporteringen fra systemet skal vise eventuelle avvik som har oppstått, hva som var årsaken, hvordan de er lukket, og hvilke forebyggende tiltak som er gjennomført. Den interne dokumentasjonen skal være tilgjengelig for Debio ved revisjon, og skal lagres i minst to år. Hovedenheten skal kunne dokumentere gjennomgåelse av de interne revisjonene og oppfølging av revisjonsfunn.

3.1.6.

Hovedenheten skal ha et system for å utelukke enheter som ikke oppfyller kravene i regelverket og fjerne alle henvisninger til at disse enhetene er omfattet av godkjenningen. Det skal foreligge rutiner for varsling til Debio og oppdatering av oversikten over enheter som omfattes av godkjenningen.

Debio

3.2. Revisjon

3.2.1.

Ved tilknytning skal hovedenheten fremlegge en beskrivelse av hva som ønskes godkjent, hvilke tiltak som vil iverksettes for å sikre at bestemmelsene i regelverket overholdes, samt hvordan dette kan dokumenteres. Beskrivelsen kan være en del av virksomhetens kvalitetssystem der dette er hensiktsmessig, og skal holdes løpende oppdatert.

3.2.2.

Debio gjennomfører minst én årlig varslet revisjon hos hovedenheten, og foretar i tillegg revisjoner hos de enkelte enheter som er omfattet av godkjenningen ut fra en risikovurdering.

3.2.3.

Ved varslede revisjoner skal Debios revisor melde om aktuell revisjonsdag minst 2 uker i forkant. Dersom meldt revisjonstidspunkt ikke passer for virksomhetens kontaktperson eller stedfortreder med delegert ansvar, skal dette umiddelbart meldes til Debio. Virksomheten må bekrefte revisjonstidspunktet senest 1 uke i forveien.

Dersom virksomhetens kontaktperson/stedfortreder ikke er til stede ved avtalt revisjon eller det på andre måter legges hindringer som gjør det vanskelig å gjennomføre revisjonen, kan revisjonsbesøket avbrytes og grunnlaget for godkjenning falle bort. Ny revisjon kan evt. utføres mot tilleggsgebyr.

3.2.4.

Hovedenheten skal utarbeide og oppbevare periodevise oversikter som dokumenterer andelen av økologiske/Debio-godkjente produkter av det totale innkjøp hos den enkelte underenheten, jf. kapittel 1.1.4. Ved varslet revisjon fra Debio skal hovedvirksomheten fremlegge ett oppsett som viser produkter som inngår i valørmerkeberegningene, kjøpt inn i løpet av det siste året. Grunnlagsdokumentasjon for oppsettet skal være tilgjengelig.

3.3 Godkjenning

3.3.1.

Hovedenheten får et sertifikat som angir hva godkjenningen omfatter, og er ansvarlig for oppbevaring og rettmessig bruk av sertifikatet.

3.3.2.

Virksomheten er forpliktet til å melde fra til Debio ved viktige endringer i driftsopplegget som får betydning for virksomhetens godkjenning.

3.3.3.

Godkjenningen gjelder frem til neste godkjenningsbehandling eller til utgangen av sertifikatets gyldighetsdato.

3.3.4.

Lister over virksomheter som er tildelt godkjenning for bruk av Debios merker, og hva godkjenningen gjelder for, offentliggjøres.

Debio

3.3.5.

Lister over virksomheter som ikke lenger har godkjenning for bruk av Debios merker, både på grunn av utmelding og underkjenning, offentliggjøres.

3.3.6.

Godkjenningen trekkes tilbake dersom kravene i Debios regelverk ikke er oppfylt eller ved misbruk av Debios merker. Avhengig av type regelbrudd kan deler av eller hele driften underkjennes. Virksomheten kan stilles erstatningsansvarlig og utestenges fra godkjenningsordningen for en kortere eller lengre periode, jf. kapittel 6.

3.3.7.

Vedtak fattet av Debio kan påklages til egen klageinstans som nedsettes av styret i Debio.

4. Utmelding

4.1. Utmelding/oppør av godkjenning

4.1.1.

Utmelding fra Debios godkjenningsordning skal foregå skriftlig.

4.1.2.

Dersom en virksomhet ikke lenger er med i godkjenningsordningen, forplikter virksomheten seg til umiddelbart å avstå fra bruk av Debios merker. Ved utmelding eller på annen måte oppør av godkjenningen skal virksomheten returnere sertifikatet til Debio.

4.1.3.

Manglende innbetaling av gebyr vil medføre tilbaketrekking av virksomhetens godkjenning.

5. Sanksjoner

5.1. Lov om beskyttelse av varemerker

Debios valørmerker omfattes av lov om beskyttelse av varemerker. Ubertrettiget eller ureglementert bruk av merket kan føre til erstatningsansvar, bøter og utestenging fra merkeordningen, jf. lov om beskyttelse av varemerker, kapittel 8.